

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 199/06-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2006 predbežne prerokoval sťažnosť J. K., bytom S., zastúpeného advokátom JUDr. A. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Senica č. k. 7 C 27/02-94 zo 14. februára 2005 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 9 Co 251/2005-151 zo 7. februára 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. mája 2006 doručená sťažnosť J. K., bytom S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom

Okresného súdu Senica (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 7 C 27/02-94 zo 14. februára 2005 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 9 Co 251/2005-151 zo 7. februára 2006.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou z 20. októbra 2002 v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 27/02 „*domáhal primeraného zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb.) v dôsledku choroby z povolania – intoxikácie sýrouhlíkom (...) vo výške 1.770.000,- Sk.*“ Rozsudkom okresného súdu zo 14. februára 2005 č. k. 7 C 27/02-94 bola žalovanej obchodnej spoločnosti S., a. s., S., ako bývalému zamestnávateľovi sťažovateľa, uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 270 000 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšnej časti bola žaloba sťažovateľa zamietnutá a žiadnemu z účastníkov konania nebolo priznané právo na náhradu trov konania.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom zo 7. februára 2006 č. k. 9 Co 251/2005-151 tak, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu potvrdil a nepriznal žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania.

Rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu nadobudli právoplatnosť 3. marca 2006.

Podľa sťažovateľa „*Rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti výroku, ktorým bola žaloba sťažovateľa v prevyšujúcej časti zamietnutá a rozhodovanie odvolacieho súdu v časti výroku ktorým bol tento výrok potvrdený, celkom zjavne bagatelizujú zdravotný stav sťažovateľa a neprimeranosťou priznaného odškodného negatívne zasahujú do ústavného princípu proporcionality. Týmto postupom a rozhodnutiami došlo ku porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. a jeho práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 27/02-94 zo 14. februára 2005 v časti výroku, ktorým návrh vo zvyšnej časti zamietol a v časti výroku o náhrade trov konania a rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 251/2005-151 zo 7. februára 2006 v časti výroku, ktorým bol potvrdený výrok citovaného rozsudku okresného súdu boli porušené jeho základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, navrhol zrušiť napadnuté rozsudky okresného súdu a krajského súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať sťažovateľovi náhradu trov konania za právne zastupovanie na ústavnom súde advokátom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 27/02-94 zo 14. februára 2005 a rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 251/2005-151 zo 7. februára 2006 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods.1 dohovoru.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľ napadol postup a rozhodnutie okresného súdu, ako aj postup a rozhodnutie krajského súdu. Avšak vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup a rozhodnutie okresného súdu, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal v dôsledku odvolania sťažovateľa krajský súd. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k okresnému súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 251/2005-151, ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie

obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Otázka posúdenia prípustnosti „náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia“ je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom krajského súdu vysloveným v napadnutom rozhodnutí č. k. 9 Co 251/2005-151, týkajúcim sa náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v súvislosti s priznanou chorobou z povolania.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu okrem iného vyplýva, že:

„(...) Navrhovateľovi bola choroba z povolania chronická intoxikácia sýrouhlikom zistená dňa 6. 12. 2001. V tom čase platila vyhl. č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. 8. 2004, na bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu a iného poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, a ak ide o chorobu z povolania z takej choroby, ktorá bola zistená pred týmto dňom, sa vzťahujú doterajšie predpisy.

S poukazom na tieto zákonné ustanovenia nárok navrhovateľa je potrebné posudzovať podľa vyhl. č. 32/1965 Zb., konkrétne podľa ustanovenia § 7 tejto vyhlášky.

V prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v 1 a 2 (§ 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb.).

Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia určená na základe počtu bodov ustanoveného v lekárskom posudku predstavuje jednorazové odškodnenie za nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho osobných a spoločenských

potrieb, alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Výška konkrétneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí teda jednak od hodnotenia v lekárskom posudku, jednak od toho, či a v akom rozsahu a s akými prejavmi došlo k zmene stavu pred vznikom škody a po ňom. Pre správne určenie výšky tohto odškodnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody a aké predpoklady má po vzniku škodlivej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno vyvodiť záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a v spoločnosti.

Zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad ustanovené najvyššie pomery odškodnenia je prípustné len vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa, kedy zapojenie poškodeného do spoločenského života je v dôsledku poškodenia zdravia veľmi výrazne obmedzené alebo úplne stratené v porovnaní s jeho významnými aktivitami pred vznikom škody. V prípade, ak ujma na zdraví má preukázateľne trvalé a výraznejšie nepriaznivé dôsledky na životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh, teda keď je vylúčený alebo obmedzený z účasti na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, ak mu dokonca sťažuje alebo znemožňuje výkon alebo voľbu povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania, možno hovoriť o existencii prípadov hodných osobitného zreteľa, ako to má na mysli ustanovenie § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb.

Odvolačí súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že v prípade navrhovateľa je potrebné zvýšiť náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Správne však súd prvého stupňa považoval za potrebné zvýšiť túto náhradu len 5-násobne, nie ako žiadal navrhovateľ v návrhu i v odvolaní, zvýšiť túto náhradu na 60-násobok, resp. na 30-násobok. Zvýšenie 5-násobné je primerané poškodeniu zdravia navrhovateľa, ktoré vzniklo ako následok choroby z povolania, ktorú získal u odporcu.

Vzhľadom na osobu navrhovateľa je takéto zvýšenie primerané, keď sa nejedná o osobu, ktorá by pred nadobudnutím choroby z povolania sa spoločensky angažovala tak, že vznik choroby z povolania jej znemožnil a obmedzil toto angažovanie či v spoločenskom, kultúrnom, politickom alebo športovom živote. Pred vznikom choroby z povolania sa navrhovateľ nezapájal aktívne do spoločenského života v mieste bydliska ani v širšom

okruhu, aktívne nešportoval, nebol zapojený do aktívneho politického a kultúrneho života v mieste bydliska, prípadne v širšom rámci. Okrem práce sa venoval svojim koníčkom, najmä rybárčeniu. V tejto oblasti je pravdepodobne čiastočne obmedzený, preto je potrebné zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, avšak nie v takej výške, ako žiadal navrhovateľ vo svojom návrhu.“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor krajského súdu o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, krajský súd na zásadné námietky sťažovateľa zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné odvolanie sťažovateľa považovať za neodôvodnené a napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť.

V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

3. Sťažovateľ namietala aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedeného základného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľ, ktorý je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, teda kvalifikovaným právnym zástupcom, neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení jeho práva na súdnu ochranu. Sťažovateľovi súdy neodopreli spravodlivosť, ibaže jej návrhu na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v plnom rozsahu nevyhoveli. Ústavou zaručené právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým procesným návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96). Preto bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2006